

Det förlösande ordet botade käkluxationen

När jag läste Jens Lunnergårds spännande redogörelse (Läkartidningen 38/00, sidan 4145) för hur han lärde sig reponera käkluxationer kom jag att minnas en episod i min tidiga kirurgkarriär.

Jag hade då, som Jens, ett par käkluxationer, något som jag aldrig senare har stött på. Som tur var fick jag lära mig ett knep som verkligen gjorde susen. Det framgår av följande fallbeskrivning.

Fallbeskrivning

Från en frisersalong kom ett par unga kvinnliga frisörer spektakulärt klädda i ett slags uniform där en kortkort, vid, rödvit kjol utgjorde det huvudsakliga blickfånget. Den ena var min patient och den andra var hennes kamrat.

Patienten hade panik i blicken och munnen vidöppen och kunde naturligtvis inte yttra ett enda begripligt ord. Kamraten kunde berätta att hon fått en elstöt av någon trasig apparat, och att hon hade skrikit till och gapat så att käken kom ur led. Smärtorna var betydande och patientens stress ännu värre. Diagnosen var klar på långt håll och jag minns inte att någon röntgen gjordes.

Första fallet

Naturligtvis hade jag aldrig sett en dubbelsidig käkledsluxation i levande livet, och nu skulle jag som kombinerad

kirurg- och medicinjour och tillfälligtvis sjukhusets allt i allo vara den som skulle åtgärda det. Sjukhuset i fråga var Sandvikens lasarett. På kvällar och helger tillämpades då på sjuttioalet

samjour så att man måste ta hand om både kirurg- och medicinfall; operera kirurgfallen medan man ordinerade medicinering åt akuta hjärtinfarkter och med bävan väntade på att förlossningen

Till vänster käckled i normal position. M= m Masseter. Till höger visas en främre luxation där ledhuvudet glidit över ledpannans främre begränsning (kort pil). Långa pilen visar hur bakre delen av den spända massetermuskeln låser fast käken i luxerat läge. Andra tuggmuskler, ligament och ledkapseln har inte avbildats för tydlighetens skull.

TECKNING: LEIF DERNEVIK

Veterinärmedicinsk komplettering – Morris trauma

Med anledning av ovanstående inlägg vill debattredaktören själv bidra med en dramatisk katteepisod:

För några år sedan var jag på besök hos ett par kamrater, han läkare, hon sjuksköterska. I sällskap hade jag Morris, vår katt, som då var en ung, oerfaren katt på kanske 3–4 månader.

Värdepåret har också katt, en äldre rätt ilsken kattfröken, Kossan kallad (eller möjligen Gossan?!), som endast Marianne, frun i huset, får ta upp och gulla med. Kossan gillade inte nykomlingen, som hon jagade under kökssoffan. Morris fräste och gjorde sig »farlig», till den grad att han fräste käken ur led!

Det var en ömklig syn att se honom

upprepade gånger stryka med tassens över käken för att få rätsida på något som var fel, men som han naturligtvis inte kunde förstå.

Jag såg framför mig ilfärd till veterinär, inte det lättaste en fredagskväll på landsbygden. Men nu ingrep Ulf, som alltså är doktor. Han tog resolut tag i Morris, stack ner högertummen i hans gap och gjorde någon rörelse så att käken hamnade rätt igen! Vilken lycka! hos både husse och katt.

Till saken hör att Ulf, berättade han sedan, någon vecka dessförinnan hade behandlat en patient, en äldre dam, för samma åkomma, med samma lyckade resultat!

Jan Lind
debattredaktör

Morris, nu inne på sitt femte levnadsår, är åter fit for fight.

FOTO: PRIVAT